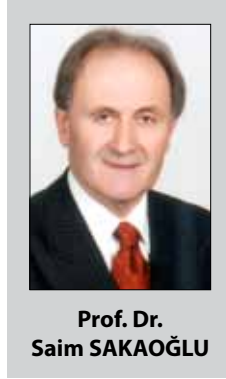

ESKİ KUPÜRLERİ OKURKEN: 1

GEL DE NASREDDİN HOCA'YI HATIRLAMA

[Bu haftadan itibaren Konya gazetelerinin eski sayılarında yayımlanan makale, fırka, haber, vb. türü yazılardan hareket ederek bir şeyler söyleyeceğiz. İnşallah tereciliğe soyunduğumu sanmayacaksınız. 'Para parayı çeker' veya 'Laf lafi açar' hesabı 'Yazı da yeni yazılara yol verir' deyiverceğiz. Okuyunuz, değerlendiriniz, varsa tatlı eleştirilerinizi iletiniz.]

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

Yakınlarımızdan veya sevdiklerimizden söz ederken lafa, "Bizim..." diye başlarız. "Bizim پدر", "Bizim kaptan", "Bizim hoca", vb. Ben de böyle bir hitapla başlayacağım ama adıyla mı soyadıyla mı başlayayım diye düşünüp durdum. Hani "Bizim Berat" diye başlasam herkes onun Prof. Dr. Ali Berat Alptekin olduğunu anlayacak; ancak "Bizim Ali" dersen, büyük damadım Ali mi, ikinci adı Berat olan Ali mi, tombulluğuyla kalbimizde taht kuran Ali mi (Işık), yoksa kültür oturmalarımızın Ali'si (Naltekin) mi diye düşüneceğiz. En

iyisi mi "Bizim İsmail" demek yerine, daha nazik olacağı için "Bizim Detseli" diye söze başlayalım.

Eskiden gazetesinde çok güzel çevre incelemeleri yazıları yayımlardı. Ben de onları büyük bir zevkle okur, kendisini şevklendirirdim. Ne olduysa o yazılar tarihe karıştı. Oysa o yazılar Detseli'yi olduğu kadar gazetesini de ebedileştirecekti. Nitekim, pek çok üniversitemizde okutulan *Efsane Araştırmaları* (Konya 2009) adlı kitabım Detseli'yle birlikte gazetesini de bilim dünyasına tanıttıyordu. Neyse...

Elimdeki kupürün tarihi 12 Ağustos 2010. *Memleket*'in Ramazan Sayfası'ndan kesilmiş bir yazı. O gün Ramazan'ın daha ikinci günü... Yazının üst başlığı, 'Ah o eski günler' adını taşıyor. Asıl başlık ise 'Yalanı yüzüne vurulan kadın'

Aşağıda bu yazının tamamını okuyacaksınız. Okurken de Nasreddin Hoca'mızı hatırlayacaksınız. Fakat satırlar ilerledikçe, "Ama Saim Hocam, bizim bildiğimiz Nasreddin Hoca fik-

rası böyle devam etmiyordu. Ekle-meyi siz mi yaptınız, yoksa Detseli dostumuz mu?” diyesiniz gelecek. Hele oraya bir gelelim, cevabınızı orada bulacaksınız.

İşte o güzel yazı...

Ah o eski günler

İsmail Detseli

Yalanı yüzüne vurulan kadın

Derler ya hani “komşu komşunun külüne muhtaç” diye. İşte bu da öyle yaşanmış bir hikâye. Dağ köylerinden olan köyümüz Gökyurt'ta bu olay geçmiş. Yazın işlerin tam yoğun olduğu günlerdedir. Bizim köyümüze has otlaklarımız, çayırlarımız vardır. Haziran'ın 10 veya 15'inde o çayırların otunu biçer, kuruturuz. Kışın mallarımıza yedirmek için yeşil iken samanlığa koyarız. Çayırlarımızın köyümüze yakın olanları da vardır çok uzak mesafede olanları da... Bir aile böyle uzak olan bir çayırda otu biçmiş, evlerine getirecek taşıyacak merkepleri yetiştirmeden. Öğleyin eve otları yıkmak için gönderdikleri kızlarına “Komşularımız Ali Ağa'ya ya da eşi Fadime Abla'ya söyle, eğer merkepleri varsa, evde işleri de yoksa iki merkep versinler de, otumuzu bugün bir seferde kaldıralım gidelim. Sonra biz de onlara bir yardımında bulunuruz” diye seslenir. Kız eve gelir merkeplerin yükünü yıkar ve hemen komşuları Ali Emmiler'e gider. Kapıdan seslenir kız-

çağır. Kapıya evin hanımı Fadime teyze çıkar, “Babam eğer eşekleri boş ise işleri de yoksa biz bir sefer ot saralım, yarın bu uzak yere bir daha gelmeyelim dedi” der kız. Fadime kadının cevabı da “Ah kızım biraz evvel geleydin olurdu, eşekleri oğlan falan tarlaya otlatmaya götürdü. Evde eşeklerimiz yok” olur. Fatma kadın evden komşunun kızını savmıştır. Evin reisi, kocası Ali emmi o anda namaz kılmaktadır. Konuşulanları duyar, yalan söyleyen hanımına da fena kızır ve hemen selam verip namazdan çıkar. Daha evine varmayan komşu kızına, pence-re-den seslenir: -“Kızım Ayşe, Fatma, ne ise (ben ismini biliyorum ama açıklamak istemedim) bizim ahırın kapısını aç orada iki merkep, iki de at var. Hepsini al git... Merkeplere yükünüzü sarın atlara da binip gelin, bu kan sana yalan söyledi” deyiverir. Ve yalan söyleyen, komşu kıymeti bilmeyen eşini de mahcup eder. Hepsini de Hakkın rahmetine kavuştular. Allah rahmet eylesin...

“Bizim Detseli”nin yazısını okudunuz. Olay onun köyünde, dünün Detseli'si, günümüzün Gökyurt'unda yaşanmış. Kahramanları belli. Bu anlatmalar size Nasreddin Hoca'mızı hatırlatmıyor mu? Bakınız, rahmetli ağabeyimiz Mehmet Önder, Detseli'deki olayı yıllarca önce Nasreddin Hoca adına bağlayarak nasıl anlatıvermiş.

HOCA VE EŞEĞİ

Hoca bir gün, yine eşeğini istemeye gelen komşusuna, eşeğini başka birisine verdiğini söyler. Fakat bu sırada eşek anırmaya başlar. Komşu:

“Aşk olsun der, eşek içerde de

bana vermiyorsun.”

Hoca kızır, şu cevabı verir:

“Yok dedik ya... Ak sakalımla benim sözüme inanmıyorsun da eşeğin sözüne mi inanıyorsun?” (*Güldüren Gerçek*, Akşehir 1964, 64).

Acaba bu fıkra gerçekten de Nasreddin Hoca'mıza mı aittir? Yani Hoca buradaki gibi yalancı mıdır, yoksa komşu hakkına saygı duymayan biri midir?

Bu fıkra ile ilgili olarak Hoca'nın enfes bir cevabı var da nedense kaynaklar pek yer vermez. Eşeğini komşudan esirgenmesini Hoca şöyle açıklar:

“Eşeğim bir gün bana dedi ki: ‘Ey sahibim, beni bir daha başkalarının işine gönderme. Hem bana çok ağır yük yükletiyorlar, hem de biraz yavaşla-sam basıyorlar deyneği... Arkasından da senin ne anan kalıyor, ne de avradın...’ Ben de eşeğimi vermiyorum.

Vallahi, sakın bana, “Aman Saim Hocam, eşek de konuşur mu?” diye sormayınız. İnsanların olduğu gibi hayvanların da bir hâl dili vardır, öylece anlatırlar!

Detseli'nin hemşehrilerinin yaşadıkları olaylar biraz zenginleştirilmiştir. Ali Ağa'nın kılmakta olduğu namazdan çıkması, komşunun kızını çağırması, ahırdan at ve eşek almasını söylemesi, karısını azarlaması, vb. Buna karşılık eşeğin anırması, ak sakalın gündeme taşınması da Detseli'de yer almamış.

Anlaşılan o ki Hoca'mız yalan söylememiş, buna karşılık komşu haklarını kötüye kullanan, ayrıca hayvan haklarını dikkate almayan komşusuna ders vermiştir. Ali Ağa ise, yanlış davranışlarından ötürü eşini azarlamıştır.

SAİM SAKAOĞLU EVİ

Prof. Dr.
Haşim KARPUZ

Türk Kültürü'nde ev, insanın en değer verdiği, sevdiği mekânlardan birisidir. Ailemizin, vatanımızın ayrılmaz parçasıdır. Dünyaya gözlerimizi açtığımız bu mekân yaşama kültürümüzü biçimlendirir, duygularımızı etkiler, renkleri kokuları içimize siner. Değerli Hocamız Saim Sakaoğlu, Çaybaşı'ndaki evlerinin yıkılışını, mahallelerinin ortadan kalkışını hüüzün dolu satırlarla anlatmıştır. Birlikte son fotoğraflarını çektiğimiz bu evi kısaca tanıtmak istiyorum.

Karatay Mahallesi, Çaybaşı Caddesi'nde yer alan ve kerpiç malzemedin inşa edilmiş ev; iki katlı, toprak dam üzerine çatılı, mabeyinli Konya evlerindedir. Saim Sakaoğlu'nun belirttiğine göre, Cumhuriyetin ilk yıllarında, 1930'larda yapılmıştır.

Evin mekânları L şeklinde bir hayat etrafına yerleştirilmiştir. Hayat'a cadde üzerinden, güneyden cümle kapısı ile girilmektedir. Giriş kısmının solunda, zemin katı ahır olan hariciye mekânı bulunmaktadır. **Hariciyenin** batısında, taşlık yer almaktadır. Buradan bir merdivenle evin birinci katına çıkılmaktadır. **Taşlık** mekânının güneyinde samanlık mekânı vardır. Avlunun doğusunda, kuyu, çarış havuzu, gölgelik bir ağaç ve sonradan eve ilave edilmiş bir oda bulunmaktadır. **Hayatın** güneybatı köşesinde esas ev yer almaktadır. Mutfak, evin kuzey duvarına yerleştirilmiştir.

Yerlerini belirlediğimiz mekânlar taş temeller üzerine kerpiçten yapılmış olup, düz damlıdır. Evin taşıyıcı elemanları (duvarlar) kerpiç yığma ve bağ-

dadi tekniklerinde yapılmışlardır.

Yapıyı oluşturan mekânları kısaca açıklamaya çalışsak:

1. Hayat: Geleneksel Konya evlerinde olduğu gibi hayat'ın zemini Sille taşı döşelidir. Kuyu ve pekmez yapımında kullanılan çarış havuzları, hayat'ın ayrılmaz öğeleridir. Sakaoğlu Evi'nin kuyu ve **çarış havuzu**, avlunun doğusunda bulunmaktadır.

2. Esas Ev: Evin zemin katı izbe olarak kullanılmıştır. **İzbe**, sonraki dönemde mutfığa dönüştürülmüştür. Evin esas mutfığı izbe mekânına bitişik olup, uzun süre önce kullanım dışı bırakılmıştır. Evin birinci katına taşlık kısmından çıkılmaktadır. Burada mabeyne açılan iki oda bulunmaktadır. Doğudaki oda büyük olup, başoda görevini yapmaktadır. Diğer oda ise küçük bir yatak odası şeklindedir. Mabeyin ve odaların içerisinde, kerpiç duvarlar içine yerleştirilmiş **sandıklık**, **ağzıaçık**, **çiçeklik** ve nişler bulunmaktadır. Evin pencereleri şevli olup demir parmaklıklıdır. Birinci kattan hariciye kısmına uzanan tahtaboş mekânının doğusu açık olup, farklı amaçlar için kullanıma (çamaşır asmak, oturmak vb.) uygundur.

3. Hariciye: Evin en özenli yapılmış bölümüdür. Güney duvarında bir yük-lük ve çiçeklik bulunmakta olup, aralarında bir lavabo yer almaktadır.

Sonuç olarak; içinde yaklaşık yüz yıl yaşanmış bu Konya evi, betonlaşmaya (modern mimariye), zamana yenik düşmüş ve yıkılmıştır. Sakaoğlu evi ile birlikte, Konya'nın geleneksel mahalle dokusu ve yaşantısı, Saim Sakaoğlu'nun babası Mehmet Sakaoğlu'nun hat levhalarındaki renkler gibi solmuştur.

Ali IŞIK

XIII-XV. YÜZYILLAR KONYA'SINDA SIK RASTLANAN VE BİR ASİL BAYAN İSMİ OLAN “HAND/HOND, HONDİ/HUNDİ” ÜZERİNE...

Beş altı yıl kadar önceydi. Konya mezar taşları çalışmam kapsamında Musalla Mezarlığı'nı taradığım bir gün, buradaki Gömeç Hatun Türbesi'nin güneybatısında ve hemen yanı başında yer alan gök mermerden dönemdeki dikey taşlara göre oldukça heybetli taşı gördüğümde, hele kitabesinin ikinci satırındaki ismi okuduğumda bir hazine bulmuşçasına sevinmiştim. Önden Selçuklu ke-

merli şahidelerini andıran, arka tarafı nazariitbara alındığında ise beşgen yapılı taşın, kitabesinin ilk üç satırından sonrası toprağa gömülmüş hâldeydi. Hemen ellerimle top-rağı eşelemeye başladım. Tırnaklarımı acıtma pahasına ancak bir satırını daha gün yüzüne çıkarabildim. Bu taşın sahibesi Hond Hatun, Türkiye (Anadolu) Selçukluları Dö-neminde yaşamış Hond hatunlardan birine ait olmalıydı. Bunlardan hangisine ait olduğu da ancak taşın tamamının gün yüzüyle buluşmasın-dan sonra tespit edilebilirdi. Hiç va-kit kaybetmeden hemen yakındaki Mezarlıklar Müdürlüğüne koştur-dum.

Konya Büyükşehir Belediyesinin çalışmalarıyla takdire şayan Mezarlıklar Şube Müdürü Ayhan Tongar'ı makamında buldum. Arşimetvari bir haletiruhiye içinde odasına girdi-ğim Ayhan Bey'le hâl hatır faslını dahi boş verip soluk soluğa arzumu arz ettim. Bu durumum karşısında düştüğü şaşkınlıktan çabuk kurtulan Ayhan Bey, hemen gerekli talimatla-rı verdi.

Dört mezarlık hizmetlisinin bir saati aşkın çalışması sonucu bir metreyi aşkın bir derinlikte tamamı meydana çıkan ve kalın bir insan gövdesi kadar olan taşı dört genç hizmetli kaldırmak bir yana ancak azıcık sağa sola oynatabiliyorlardı. Oysa Ayhan Bey, taşın zemin seviyesine yükseltip öyle sabitlenmesini istiyordu. Uzun sürecek bu iş için

vaktim olmadığından hizmetlilere taşı mümkün olduğunca yatırıp güzelce bir yıkamalarını rica ettim. Taşı fotoğraf çekimi için en uygun şekle getirebilmek için epeyce bir güç sarf eden gençler, onu bol suyla güzelce yıkayıp temizlediler. 120x35x20 cm (beşgenin tepe kalınlığı yaklaşık 30 cm) ölçülerindeki taşı çeşitli cephelerden fotoğrafladık.

Ertesi günü, Mevlâna Kültür Merkezi'ndeki Konya Ansiklopedisi Ofisinde, taşın kitabesini Koyunoğlu Müze ve Kütüphanesi Müdürü ve ansiklopedi yayın kurulu üyesi Hasan Yaşar Bey ile birlikte çözdüğümüzde üzülmedim dersem, yalan olur. Zira ölüm tarihi itibarıyla Mevlâna'dan daha yaşlı olan bu hatun, Mevlâna'nın müridesi ve pek çok hayır eserinin sahibi olan Hand/Hond Fatma Hatun olamazdı. Ancak dikildiği günkü gibi duran gök mermerden bu heybetli taş da sahibesinin dönemindeki önemini gözler önüne sermekteydi. Güzel bir Selçuklu sülüsüyle hakkedilmiş Arapça kitabesinde şunlar yazıyordu:

*Hazâ kabri'l-merhûme
Hond el-fakîre el-Hâciyye
el-muhâcîre ilâ afvî'l-llah
dâri'l-mülki's-sâid nevverel-lahü
darîhaha fî yevmi's-sebt es-sâdise
vel-ısrîn rebîü'l-evvel sene erba'un ve
sitte mie*

[Türkçesi: Bu kabir, rahmetli fakîre Hacı Hond (Hanım'ındır). (O,) mutluluk ve Allah'ın nurunun hâkim olduğu âleme (ve) Allah'ın bağışlamasına muhacire olmuştur. Allah kabirini nurlandırsın. Yirmi altı Rebiü'l-âhir altı yüz dört Cumartesi günü (20 Ekim 1207-Cumartesi).]

Bu Hond Hatun, Türkiye (Anadolu) Selçukluları Döneminde II. Kılıçaslan (1156-1192)'dan başlayarak I. Alâeddin Keykubat (1220-

1237)'a kadar en az altı Türkiye Selçuklu sultanıyla yakınlığı olabilecek bir asil hatun olmalıydı [diğer sultanlar: I. Gıyaseddin Keyhüsrev (1192-1196; 1205-1211), II. Rükneddin Süleyman Şah (1196-1204), III. Kılıçaslan (1204-1205), I. İzzeddin Keykavus (1211-1220)].

Günler sonra bir vesile ile karıştırdığım *Konya Tarihi*'nde de merhum Konyalı'nın bu taşı söz konusu ettiğini gördüm (Konyalı 1997: 605.) Konyalı, bu taşın kitabesini okurken sadece üçüncü satırdaki "el-muhâcîre" kelimesini "el-muhtâce" olarak görmüş). Konyalı'nın bu taşı en fazla 1940-50'li yıllarda okuduğunu varsayarsak, aradan geçen altmış yetmiş yıllık zaman zarfında bu taşın bir metre kadar toprağa gömülmüş olması da ayrıca düşündürücü bir husustur.

Türkiye Selçukluları ve Karamanoğulları dönemlerinde yaşadığı bilinen pek çok Hondi Hatun vardır. I. Alâeddin Keykubat'ın, Kalanoros (Alaiye beyi) Hıristiyan Kirvard'ın kızı olan ve Müslüman olduktan sonra Mahperi Hand Hatun adını alan hanımı (Konyalı, *Konya Tarihi*, 1997, 1087), II. İzzeddin Keykavus'un, Ferhuniye Süt Tekkesi'nin banisi ve sakinesi kızı Hand Fatma Hatun (Konyalı 1997: 595, 596, 597, 598, 599, 600, 758), Sahip Ata'nın kızı tarafından torun-

larından Seyid Eseddullah'ın kızı Hand Hatun (Konyalı 1997: 512, 933, 1069); Karamanoğullarından Kasım Çelebi'nin annesi ve Mahmut Çelebi'nin hanımı Hondi Hatun (Konyalı 1997: 774) ile Turgutoğulları hanedanından üç Hondi Hatun: Ömer Bey'in kızı Paşa Hondi Hatun, Ahmet Bey'in kızı Hondi Hatun ve Alâeddin Paşa'nın kızı Paşa Hondi Hatun (Konyalı 1997: 775, 776, 1016) bunların en tanınmışlarıdır.

Hand/Hond; Handi/Hondi/Hundi Kelimesinin Etimolojisi

Farsça “hudâ (خدا)” (Tanrı) kelimesine mülkiyet ve benzerlik ifade eden “-vend (وند)” ile yine benzerlik, nispet ve mübalağa ifade eden “-gâr (گار)” eklerinin getirilmesiyle oluşturulan hudâvendigâr (خداوندگار) “Tanrı, hâkim, hükümdar, âmir, efendi, sahip, bey” gibi manalara gelmektedir. Hudâvend (خداوند) de bu anlamları ifade etmekte olup bazılarında göre “-gâr” eki zaittir. Eski ve Orta Farsçada rastlanmayan bu kelimenin Gazneliler tarafından “hudâvend-i cihan” şeklinde “efendi, hükümdar” anlamlarında kullanıldığı bilinmektedir. Selçuklu ve Hârizmşahlara ait belge ve mektuplarda ise “hudâvegân-ı âlem” (dünyanın sahibi) tabiri geçer. Daha çok hükümdarlar için kullanılan kelime, sivil ve askerî memurların yanı sıra ilim ve sanat koruyucuları için de “veliyy-i niam” sıfatıyla birlikte yer almıştır. Celâyirli, Akkoyunlu ve Karakoyunlularda bu tabire “hudâvend-i a'zam, hudâvegân-ı âlem” şeklinde rastlanır. Osmanlılarda ise “padişah” karşılığı olarak hudâvendigâr şekli kullanılmıştır. Fakat hudâvendigâr denince genellikle Sultan I. Murat akla gelir (Çetin 1999: 285).

خواند = Hand/Hond, hudâvend demek olup, hudâvendigâr ile aynı anlamı taşımaktadır. Ayrıca Hudavend ile aynı anlama gelen ve aynı kelimenin muhaffefleri olan hâvend (خاوند) ve hudîvend (خدیوند), (çend vezninde) şeklinde kullanıldığı da görülmektedir. Yine Hudavend unvanının eşanlamlısı olarak Farsçada hem hond (خوند) hem de konuşma dilinde hund (خوند) şeklindeki okunuşlarına rastlamaktayız. Görüldüğü gibi her iki farklı okunuşun yazılışı da aynıdır.

Buraya kadar detaylandırmaya çalıştığımız örnekleri özetlemeye çalışırsak; Hand, Hond, Hund; Han-

di, Hondi, Hundi; Havend ve Huidvend formlarının hepsi, Hudavend'in farklı şekillerdeki kullanımları olup onunla aynı anlamı taşımaktadırlar ve hepsi birbirlerinin yerine kullanılabilirlerdir.

Gözden kaçırmamamız gereken ikinci önemli noktaysa, tarihî seyir içerisinde bu kelimelerin hem unvan, hem özel isim olarak iki değişik fonksiyonu yerine getirecek biçimde çok yaygın olarak kullanılmış olmasıdır. Genel bir kural olmamakla beraber bu kelimeler, unvan olarak kullanıldığı zaman kendilerinden sonra bir isim getirildiği hâlde, özel isim olarak geçtikleri yerlerde tabii olarak yalnız kullanılırlar. Kelime XIV ve XV. yüzyıllarda Mısır Memlukları arasında da yaygın olarak kullanılmıştır (Gürbüz 2004: 148-150).

Hülâsa, Hand/Hond ya da Handi/Hondi/Hundi... nasıl yazılıp, nasıl telaffuz edilirse edilsin Türk tarihinin belli bir döneminde bu coğrafyada önemli/asil kadınlara verilen bir addır. Tabiatıyla mezar taşını tekrar gün yüzüne çıkardığımız mezkûre Hond Hatun da böyle önemli hatunlardan biri idi. Onun bir Selçuklu melikesi veya bir sultan hanımı olması kuvvetle muhtemeldir.

KAYNAKÇA:

ÇETİN, Atilla, "Hudâvendigâr", *Diyanet İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul 1999, c. XVIII, s. 285.

ETİK, Arif, *Ferheng-i Fârisî (Farsça-Türkçe Lûgat)*, İstanbul 1968, s. 158-159.

GÜRBÜZ, Osman, "Erzurum Çifte Minareli Medrese'nin Yapım Tarihi ve Banisi Hakkında Yeni Bir Yaklaşım", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 2004, sy. 25, s. 145-160.

KONYALI, İ. Hakkı, *Âbideleri ve Kitabeleri ile Konya Tarihi*, Ankara 1997.

KONYA VALİSİ EBU BEKİR SAMİ PAŞA

Tanzimat dönemi Konya valilerinin onuncusudur. Babası 1260/1844'de vefat eden Mustafa Efendi'dir. Ebu Bekir Sami Paşa önce Asakir-i Sıhhiyeye (Askeri Tıbbiye) girerek zabıt oldu. Mezuniyetten sonra ilmini artırmak amacıyla Avrupa'ya eğitime gitti. Avrupa dönüşünde Mirli va ve daha sonrada Ferikliğe yükseldi. Ferikliğe yükseldiği zaman Tezkere sahibi Fatin Efendi 20 beyitlik bir şiirle "Şüphesiz bu mısraım tarihtir/Oldu Sami Bey ferik-i muhterem (sene) 1257." diyerek Paşa için tarih düşürerek methetmiştir.

Muharrem 1261/Ocak 1845 yılında vezirliğe yükselerek Erzurum valiliğine atandı. Halil Kamil Paşa ardından Konya Valiliğine atandı. 2 yıl Konya valiliğinde bulundu. Bu süre içerisinde kendi adıyla anılan bir medrese inşa ettirmiş ve kurduğu para vakfı ile medreseyi destekledi.

Konya'da Çelik Mehmed Paşa (öl.1179/1765) nın inşa ettiği Ovalıoğlu medresesinden sonra valiler tarafından inşa edilen ikinci medrese Ebu Bekir Sami Paşa tarafından inşa ettirilmiştir. Nakşi-Halidi tarikatına bağlı olan Ebu Bekir Sami Paşa'nın medresesine "**Paşa Dairesi**" de denirdi. Bunun dışında Konya'da Nakşi şeyhlerin ders verdiği medreselerden birisi de 1760 civarında İbrahim Efendi

tarafından kurulan Nakiboğlu Medresesi'dir. Bu iki medrese dergahtan medreseye geçen kurumlar dandır.

EBUBEKİR SAMİ PAŞA MEDRESESİ

Ebu Bekir Sami Paşa Medresesi Alâeddin Tepesi ile Hükümet binası arasında, İplikçi Cami'nin karşısı ve şimdiki Merkez Bankası'nın bulunduğu yerde idi. 14 odası, bir dersliği ve bir de camii vardı. Ebu Bekir Sami Paşa Medresesi tapu kaydına göre 8 dükkânın geliri medrese ve mescid tamine, artan müderrise verilecektir.

1914 yılı salnamesine göre Medrese'nin 8 dükkândan geliri 1.000 kuruştur. Vakfiyesine göre ise Vakfın geliri 20.bin kuruştur: Bu gelirden 700 kuruş müderrise, 250 kuruş imam hatibe, 50 kuruş hizmetli-kayyime, 500 kuruş aydınlatma, geri kalan tamirata ayrılacaktır.

HİMMET EFENDİ

1845'te Himmet Efendi senelik 700 Kuruş ücretle Ebu Bekir Sami Paşa medresesi müderrisliğine getirildi. Himmet Efendi takva, güzel ahlak ve irfanıyla tanınmış âlimlerdendi. 1848'de 20 talebeye ders veren Himmet Efendi 1862'de Konya'da vefat etti. Şems mezarlığına defnedildi. Mezar taşında: "**Merhum Bekir Sami Paşa han-gahı postnişini rical-i**

Nakşibendiyye'den Hacı Himmet Efendi ve hafidi Mustafa ruhlarına fatiha 1279" yazılıdır. Himmet Efendi'nin mezartaşı Etnoğrafya müzesi avlusundadır.

MUHAMMED BHAEDDİN EFENDİ

Himmet Efendi'den sonra medresenin başına Bozkırlı Şeyh Muhammed Kudsi (Şeyh Memiş) Efendi'nin oğlu ve halifesi Şeyh Muhammed Bahaeddin Efendi getirildi. Muhammed Bahaeddin Efendi 1906'da vefat edinceye kadar 44 yıl bu medresede eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürdü. Muhammed Bahaeddin Efendi'den sonra görevini oğulları Zeynelabidin, Rifat ve Ahmed Ziya Efendi'ler devam ettirdiler.

ISLAH-I MEDARİS

Ebubekir Sami Paşa Medresesi'nin, Konya ve Osmanlı eğitim tarihinde özel bir yeri vardır. Şeyh Muhammed Bahaeddin Efendi'nin üç oğlu Zeynelabidin, Rifat ve Ahmed Ziya Efendi'ler tarafından tasarlanan, ıslah edilmiş modern bir medrese düşüncesinin hayata geçirildiği yerdir. Bu medresede klasik İslam ilimlerinin yanında, modern batı bilimlerinin de okutulmasını planlamışlardır. İstanbul'da medreselerle ilgili tartışmaların sürüp gittiği, yönetimin, özellikle ulemâ ve talebelere gelen medreseleri ıslah taleplerini henüz karşılıksız bıraktığı bir sırada, Konya'da, yeni kurulan İslah-ı Medâris-i İslâmiyye Cemiyeti Hayriyesi, ilk önemli modern medrese projesini gerçekleştirmiştir. Bekir Sami Paşa Medresesi'nin ikinci defa inşası ise II. Meşrutiyet döneminde olmuştur. 1909 yılında Bekir Sami Paşa Medresesi (Paşa Dairesi) yıktırılarak iki katlı modern bir bina yaptırılmış ve İslah-ı

Medaris'e dönüşmüştür. Ebu Bekir Sami Paşa Medresesi ile İslâh-ı Medâris yer, müderris ve vakıf olarak birbirinin devamıdır. Konya ulemâsının ürettiği, İslam-Osmanlı eğitim-öğretim deneyiminin bu yeni ürünü, pek uzun ömürlü olmadı. Birinci Dünya Harbi'nin başlamasından kısa bir süre sonra, iktidardaki İttihad ve Terakki Fırkası hükümeti tarafından kapatıldı. İktidar, medreseyi, kurulduğundan beri muhalefetin bir projesi olarak görüyordu. Birçok bakımdan ilginç ve özgün olan bu projenin akamete uğratılması, bir çok siyasetçi, tarihçi ve din adamı tarafından bir talihsizlik olarak değerlendirildi. Bina İslahın kapatılmasından sonra Daru'l-Eytam (Yetimler) Mektebi olarak kullanıldı.

EBUBEKİR SAMİ PAŞA MESCİDİ

Medrese ile birlikte **mescid** de inşa edilmiştir. Vakfiyeye uygun olarak 23 Muharem 1263/11 Ocak 1847'de Hocazade Seyyid Mehmed b. Ali Efendi hatipliğe atandı. Onun vefatı üzerine 10 Rebiulelvel 1300/19 Ocak 1883'de oğlu

Konya Valisi Ebu Bekir Sami Paşa hangahı himmet efendi ve oğlunun kabir taşı.

Ebu Bekir Sami Paşa medresesi kitabesi

Ali Efendi hatipliğe atandı. 23 Teşrinievvel 1337/1923 yılında da Zıvarıklı Abdurrahman oğlu Hasan Efendi görevli olarak atandı. Fakat 13 Teşrinisani 1924 tarihinde Ebu Bekir Sami Paşa Medresesi ve Islah-ı Medaris olarak kullanılan yapı ve mescidi Konya Belediyesi kamulaştırarak yol açma bahanesiyle yıktırıldı. Mescide ait tek kalıntı Mevlana Müzesi'nde bulunan mescit kitabesidir. Kitabesi şu şekildedir:

*Hıdiv-i pâk-sîret Âsaf-ı
memdûh-haslet kim*

*Kubab-ı çarba etmiş süllem-i
dergâhı isti'la*

*Zemin-i ma'delette himmet-i
vâlâsı necm-efşan*

*Binay-ı hayırda mimar-ı re'yi
hendese-pîrâ*

*Nukud-i fikri masrûf olmada
ihyâ-yı hayrâta*

*Husûsâ etti bu zîbâ ibâdethâneyi
inşâ*

*İbâdethâne-i dârül-füyûz-i ilm
ü irfan kim*

*Nukûş-i sakf-ü sathı
Nakşibendâne feyz-bahşâ*

*Kanâdil-i ziyâsın ahzeder Şems-i
hakikatten*

*Ki oldu sâyesi hemsâye-i Hurşid-i
Mevlâna*

*Cemâat okusun Midhat bu zîbâ
tam târîhim*

*Zehî bu mescidi etti binâ Sâmi
Bekir Paşa*

Kitabenin son mısraı ebcet hesabına vurulursa medresenin h.1266-m.1845 yılında Ebu Bekir Sami Paşa tarafından yapıldığı anlaşılır.

Mescid Kitabesini Mithat Paşa yazmıştır. Mithat Paşa 1261'de Ebu Bekir Sami Paşa'nın Divan Katibi olarak Konya'ya gelmiş ve yine onunla birlikte aynı vazife ile Kastamonu'ya gitmiştir.

Ebu Bekir Sami Paşa Konya'da

iki yıl kaldıktan sonra görevinden azledilmiş ve geçimini sağlayacak bir maaşla Bursa'da ikamete mecbur tutulmuştur. Fakat oğlu Sadaret Mektubu Kalemî'nden Ahmet Daniş Bey 1846'da vefat ettiğinden ve Ebu Bekir Sami Paşa'nın uzun süre taşra görevinde kalmasından dolayı İstanbul'daki ev ve işlerinin bozulması nedeniyle 11 Safer 1263 yılında Sadarete bir dilekçe yazarak ikametinin İstanbul'a naklini istemiş ve bu isteği kabul görmüştür.

Ebu Bekir Sami Paşa'nın azli ile 10/M /1263 tarihinde Konya Valiliği'ne eski Bosna Müşiri Osman Nuri Paşa'nın tayin edildi. İstanbul'da bir müddet kaldıktan sonra Şaban 1264/Temmuz1847 yılında Mustafa Paşa'nın yerine Kastamonu valiliğine atandı. Üç ay sonra Kastamonu'nun havasına alışamadığı için bu görevden affını isteyerek başka bir yere naklini istedi. Bunun üzerine aynı yılın Zilhicce 1264/Kasım 1847'de Kastamonu valiliğine Selim Mehmet Paşa'nın atanması üzerine Ebu Bekir Sami Paşa da Selanik valiliğine tayin edildi. Ebu Bekir Sami Paşa Şaban 1265/Mart 1849'da vefat etti. Vefat yeri kaynaklarda geçmemekle birlikte Selanik valisi iken İstanbul'da vefat ettiğine dair bazı bilgiler mevcuttur.

Fatma Hanım'la evli olan Ebu Bekir Sami Paşa'nın kendinden önce vefat eden Ahmet Daniş adında bir oğlu olmuştur. Bekir Sami Paşa'nın vefatından sonra te-rekesinin, varislerinin talebi üzerine satılarak borçlarının tasfiye edildikten sonra kalan ilgililere intikal ettirilmiştir. Ayrıca devlet tarafından yıkık hanesi tamir ettirilerek hanımı Fatma Hanım'a atıyye-i seniyye verilmiş ve validesine açtıktan

maaş tahsis edilmiştir. Kabri de 13 Safer 1267 yılında yaptırılmıştır.

*KAYNAKLAR

BOA, Tarih: 10/M /1263 (Hicri) Dosya No:2 Gömlek No:79 Fon Kodu: A.}TŞF.

BOA, Tarih: 29/Za/1263 (Hicri) Dosya No:4/A Gömlek No:88 Fon Kodu: A.}DVN.MHM.

BOA, Tarih: 10/M /1264 (Hicri) Dosya No:5 Gömlek No:3 Fon Kodu: A.}DVN.MHM.

BOA, Tarih: 13/S /1267 (Hicri) Dosya No:8 Gömlek No:93 Fon Kodu: A.}M...

BOA, Tarih: 16/M /1267 (Hicri) Dosya No:25 Gömlek No:60 Fon Kodu: A.}AMD.

BOA, Tarih: 19/Za/1265 (Hicri) Dosya No:17 Gömlek No:56 Fon Kodu: A.}MKT.MHM.

BOA, Tarih: 24/Ca/1266 (Hicri) Dosya No:5 Gömlek No:22 Fon Kodu: A.}MKT.NZD.

BOA, Tarih: 05/M /1267 (Hicri) Dosya No:38 Gömlek No:53 Fon Kodu: A.}MKT.UM..

BOA, Tarih: 26/M /1267 (Hicri) Dosya No:19 Gömlek No:72 Fon Kodu: A.}MKT.NZD

BOA, Tarih: 26/M /1267 (Hicri) Dosya No:35 Gömlek No:54 Fon Kodu: A.}MKT.MVL.

Caner Arabacı, Konya Medreseleri, s.477- 548

İbrahim Hakkı Konyalı, Konya Tarihi, Konya, 2004, sayfa, 519-520

Mehmet Süreyya, Sicilli Osmanî, 3/7: Hazırlayan: Nuri Akbayar, İstanbul 1996, 5/1479

Mustafa Eski, Kastamonu Valileri, Ankara, 2000, sayfa 7-8

Muzaffer Erdoğan, Ebu Bekir Sami Paşa, Konya Halkevi Dergisi, sy: 118-9, Ağustos 1948 sayfa 33-35

Veli Sabri Uyar, Konya Bilginleri, Konya Halkevi Dergisi, sy: 118-119, Ağustos, 1948

Yaşar Sarıkaya, Osmanlı Dönemi Konya'sında Medrese Kurucusu ve Patronu Olarak Sufiler ve Âlimler (18.-19. Yüzyıllar) Turkishstudies, cilt1, sayı 3, sayfa 162-195

Yusuf Küçükdağ-Caner Arabacı, Osmanlı Dönemi Konya Medreseleri, 116 Dünden Bu güne Konya'nın Kültür Birikimi, Konya 1999 sayfa 116-117

Ahmet KUŞ

MÜZE'NİN SAKLI HAZİNESİ / CAM FİMLERDE KONYA ANITLARI

Bazen keşke fotoğraf daha önce icat edilseydi diyorum. Keşke fotoğraf 1839'da değil de çok daha önce icat edilseydi ama ne yazık ki bu isteğimiz bir temenniden öteye gidemiyor. O yıllarda fotoğraf olsaydı da 16. - 17. yüzyılın Konya'sını soluk fotoğraf kâğıtlarında görebilseydik ama bu isteğimiz uçuk bir fanteziden ileriye gidemiyor ne yazık ki... Fotoğraf icat edileli 173 yıl oldu. Fotoğrafın dünyada yaygınlaşması hızlı bir şekilde gerçekleşti. Anadolu ise fotoğrafla ilk olarak Şubat 1840'da tanıştı. Anadolu'daki ilk fotoğraflar Fransız Frederick Goupil Fesquet tarafından İzmir'de çekildi. Seyyahların dünyayı dolaşmasıyla her tarafa yayılan fotoğraf 19. yüzyılın ikici yarısında İstanbul'da olağanüstü bir hızla yaygınlaştı. İstanbul usta fotoğ-

rafçıların açtığı stüdyolar sayesinde kısa sürede dünya fotoğrafçılığında hem söz sahibi oldu hem de saygın bir yer edindi. Fotoğraf beklenenin aksine Osmanlı topraklarında şaşırtıcı bir hızla yaygınlaştı. Konya trenin Konya'ya gelmesiyle birlikte fotoğrafla tanıştı. İslam toplumlarında tasvire karşı bir mesafe olmasına rağmen fotoğraf nedense şaşırtıcı bir şekilde benimsendi. Hicaz Demiryolu hattının 1896 yılında faaliyete geçmesiyle birlikte Konya'da yaşanan birçok gelişmeden birisinin de fotoğraf olduğu tahmin ediliyor. İlk fotoğrafın Konya'ya 1900'lerin başında geldiğini kabul etsek bile Konya'yla ilgili en eski fotoğrafın tarihi 110 yılı geçmez. Yani arşivlerimizdeki Konya fotoğrafları yaklaşık olarak Konya'nın son 110 yılı hak-

kında bir fikir vermektedir. Daha öncesi hakkında gravürler haricinde pek fazla bir görsel malumatımız yok. Konya gravür açısından da pek şanslı bir şehir değil, Kahire, İstanbul, Trablusşam, Kudüs gibi şehirlerin yüzlerce gravürü varken Konya'nın 15 – 20 yi geçmez. Her neyse bu kadar da olmayabilirdi, buna da şükür ki bu gravürler ve fotoğraflar sayesinde Selçuklu ve Osmanlı döneminin anıtları hakkında az da olsa bilgi sahibi olabiliyoruz. Örneğin bir Selçuklu dönemi yapısı olan Konya Ahmedek'inin nasıl bir yapı olduğunu bu gravürler ve bu eski siyah beyaz fotoğraflar bize haber veriyor. Eski fotoğraflar tarihçiler, araştırmacılar, arkeologlar, toplum bilimciler ve daha başka birçok meslek erbabı için çok önemli belge olma özelliğini taşıyor. Özellikle o dönemin şehir yapısı ve sosyal dokusu hakkında en doğru bilgileri bu fotoğraflardan öğrenebiliyoruz.

Şehrimizle ilgili eski fotoğraflardan oluşan albümlerin sayı

üçü beşi geçmez. Bu albümlerden en sonuncusu bu yılın başında elimize geçti.

Sevgili dostlarımız Naci Bakırcı ve Hacer Kara tarafından yayına hazırlanan fotoğraf albümü Mevlâna Müzesi arşivinde bulunan cam filmlerden taranan fotoğraflardan oluşuyor. 1926 yılında Mevlâna Dergâhı'nın Konya Âsâr'ı Atıka Müzesi olarak düzenlenmesinden sonra Müze Müdürü Yusuf Akyurt Konya anıtları ile müze koleksiyonundaki eserlerin fotoğraflarını çekirtmiştir. 1926 – 1942 yılları arasında Yusuf Akyurt tarafından çekirilen yaklaşık 1250 adet fotoğrafın cam filmleri müze arşivinde bulunmaktadır. Arşivde bulunan fotoğrafların birkaç yıl devam eden çalışma sonucunda bakanlıktan gönderilen ödeneklerle yaptırıldığı müzenin demirbaş defterine kaydedilmiş. Müze arşivinde bulunan fotoğrafların tamamı Müze Müdürü Yusuf Akyurt

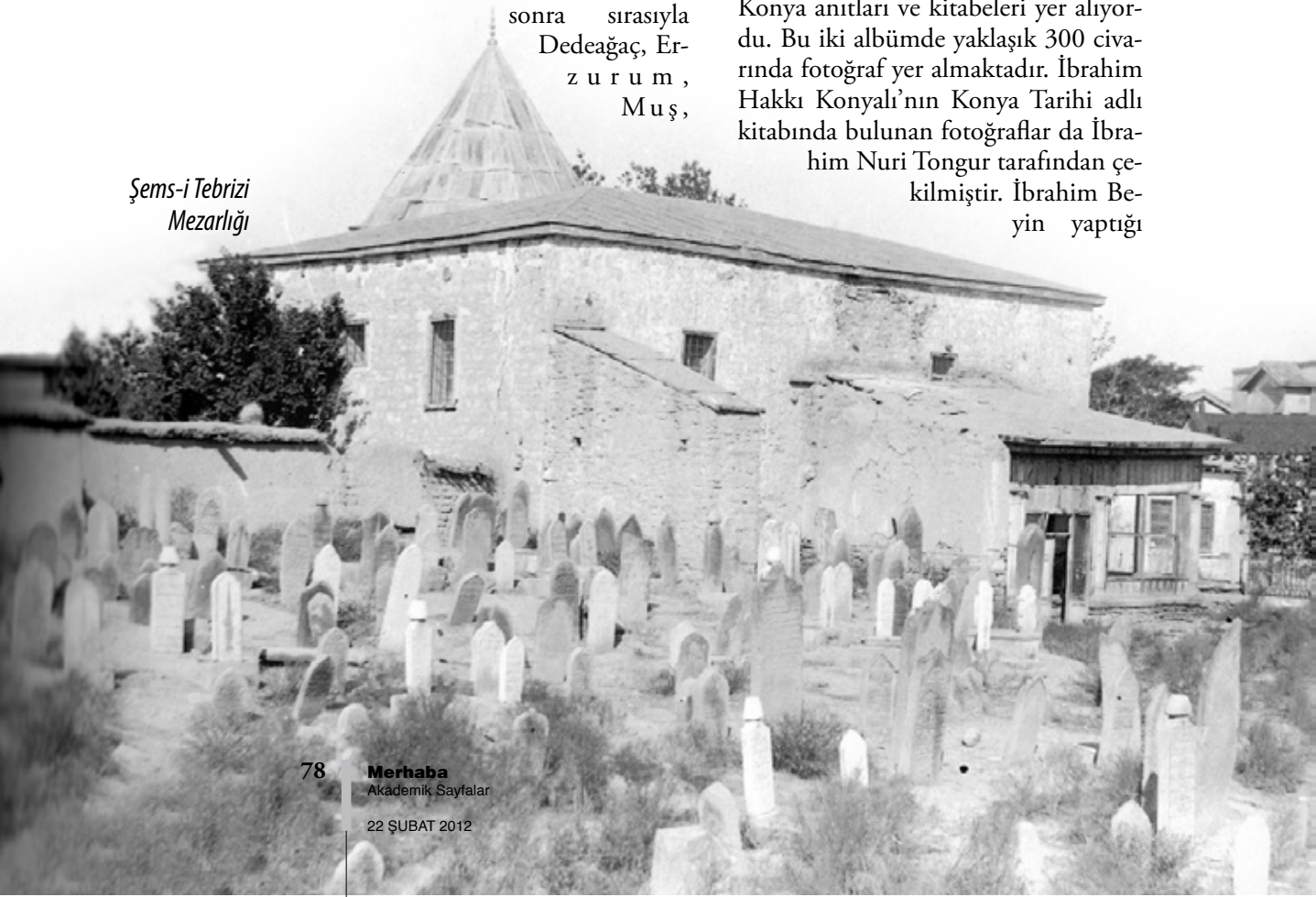
tarafından Aile Fotoğrafhanesi'nin sahibi F. Zehra Tongur ile eşi İbrahim Nuri Tongur'a çektirilmiştir. Koleksiyonda yer alan cam filmlerin bazıları 13x18 cm bazıları ise 18x24 ebadındadır. Albümde bu koleksiyondan seçilen 242 adet fotoğrafa yer verilmiştir.

Yeri gelmişken Konya fotoğraf tarihinde önemli bir yeri bulunan Foto Aile hakkında da bazı bilgiler verelim. Foto Aile, müze muhafızı İbrahim Nuri Tongur ve eşi Zehra Hanım tarafından 1923 yılında kurulmuştur. İbrahim Beyin fotoğrafhanesi Alâeddin Tepesi'nin yakınındaki Çifte Merdiven Mahallesi'nde yer alıyordu. Stüdyo'da fotoğrafları genellikle Zehra Hanım çekiyor, rötuş ve baskılarını da O yapıyordu. Fotoğrafçılığı eşi İbrahim Beyden öğrenmişti. İbrahim Nuri Tongur 1879 yılında Edirne'de dünyaya geldi. Babasının adı İsmail'dir. İlkokulu Edirne'de okudu, medresede Arapça öğrendi. Daha sonra girdiği Edirne Darülmualimini ve İdadiyi Mülki okullarını bitirdi. Mezun olduktan

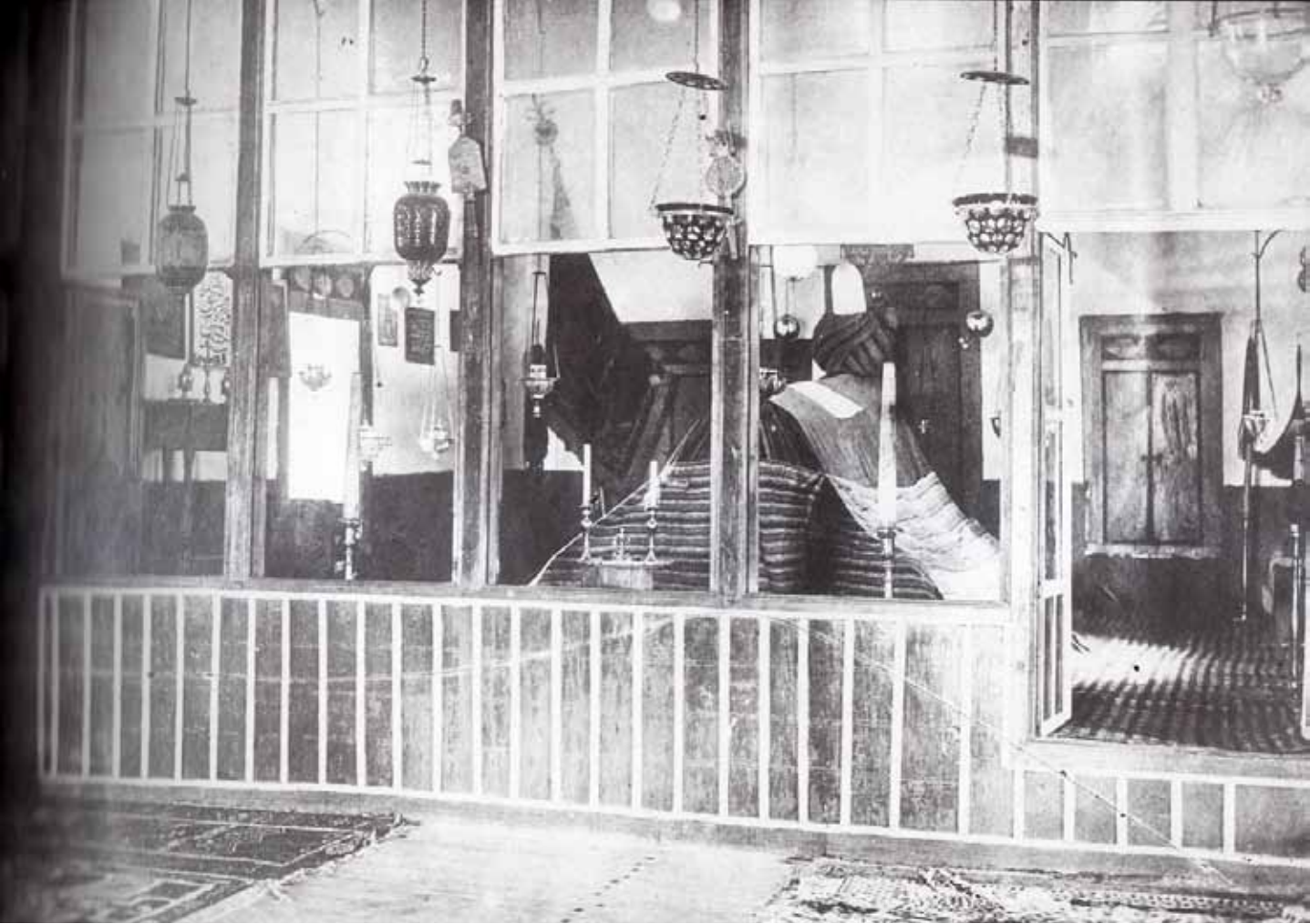
sonra sırasıyla
Dedeâğaç, Er-
z u r u m ,
M u ş ,

Simav, Uşak İdadilerinde resim, eşya bilgisi, tarih, Arapça, geometri ve tabiiye öğretmenliği yaptı. Fotoğrafçılığı Dedeâğaç'ta görevli olduğu sırada öğrendi ve bir ara da İstanbul'da Resne Fotoğrafhanesi'nde çalıştı. İbrahim Bey Balkanlardaki siyasi gelişmeler üzerine eşi ve üç çocuğuyla birlikte Kütahya'ya bağlı Simav'a göç etti. Ege bölgesinin Yunan işgaline uğraması üzerine ailesiyle birlikte 1923 yılında Konya'ya taşındı. Aynı yıl Konya Müzesi Muhafızlığına atandı. İbrahim Bey stüdyo çalışmalarının yanı sıra Konya ve çevresindeki tarihî eserlerin de fotoğraflarını çekti. Tanıtımını yaptığımız bu fotoğraf albümündeki fotoğraflar da İbrahim Bey tarafından çekildi. Konya, Aksaray, Beyşehir ve Karaman'da çektiği tarihî eserlerden oluşan "Konya Eski Eserler Kılavuzu ve Aile Fotoğrafhanesi Katalogu" 1938 yılında yayınlandı. Bu katalogun yanı sıra İbrahim Bey 18x24 cm ebadında karton sayfalardan oluşan iki fotoğraf albümü daha hazırladı. Bu albümde de Konya anıtları ve kitabeleri yer alıyordu. Bu iki albümde yaklaşık 300 civarında fotoğraf yer almaktadır. İbrahim Hakkı Konyalı'nın Konya Tarihi adlı kitabında bulunan fotoğraflar da İbrahim Nuri Tongur tarafından çekilmiştir. İbrahim Beyin yaptığı

Şems-i Tebrizi
Mezarlığı

diğer bir çalışma ise 12 fotoğraftan oluşan ve Alâeddin Tepesi üzerinden çektiği Konya panoramasıdır. 1946 yılında emekli olan Tongur 12 Kasım 1956 tarihinde vefat etmiştir.* İbrahim Nuri Tongur Konya fotoğraf tarihinde iz bırakan bir sanatçıdır. Çektiği fotoğraflar gerek kadraj gerekse pozlama açısından oldukça başarılıdır. Ondan geriye kalan fotoğraflar Konya ve çevresinde bulunan tarihî eserlerin 1923 – 1956 yılları arasındaki hallerini yansıtıyor.

“Müzenin Saklı Hazinesi - Cam Filmlerde Konya Anıtları” albümü 249 sayfadan oluşmaktadır. Konya Müze Müdürlüğü tarafından yayımlanan 22x23 cm ebadındaki albümün grafik tasarımı M. Sami Şahin tarafından yapılmıştır. Albüm Kasım 2011 tarihinde Konya’da faaliyet gösteren Damla Ofset A.Ş. tesislerinde basılmış ve ciltlenmiştir. Albüm camiler, mes-

citler, medreseler, türbeler, kütüphaneler, hamamlar, Selçuklu Köşkü, Mevlâna Dergâhı, hanlar, mezarlıklar, anıtlar müzeler sivil mimarlık örnekleri, ören yerleri ve katakomp bölümlerinden oluşmaktadır. Albümde ayrıca fotoğrafların altında ya da yan tarafında kısa açıklamalar da bulunmaktadır. Bu albüm vesilesiyle öncelikle bu eşsiz kıymetteki fotoğrafları çektiren Yusuf Akyurt’u ve fotoğrafları çeken İbrahim Nuri Tongur ve eşi F. Zehra Tongur’u rahmetle yâd ediyorum. Bu fotoğraflar müze arşivinde kalıp gitseydi hiç kimseye faydası olmayacaktı. Fotoğrafların bir albüm haline gelmesine vesile olan Konya Müzesi yetkililerini, albümü yayına hazırlayan Dr. Naci Bakırcı ve Hacer Kara’yı da hassaten tebrik ediyorum.

*Haşim Karpuz, *Konya Fotoğraf Tarihi*, Konya, Ağustos 2008, s. 36-39.

*Şems-i Tebrizi
Türbesi eski hali*

Hatice TEKİN

KILLIK İŞTE (HİKÂYE)

Garsonun uzattığı menüyü, daha eline almadan pişman olmuştu. Sanki daha önce buraya hiç gelmemiş veya her zaman yediğinden başka bir yemeği isteyecekmış gibi...

Çoktan seçmeli her şeyden oldum olası ürkerdi. Deri bir kılıfa yerleştirilmiş, ezbere bildiği dört sayfayı baştan sona okusa bir türlüydü okumasa başka türlü. Okusa bunun bir zaman kaybı olacağı gün gibi aşikârdı; ama okumasa herhangi bir sebepten dolayı sonradan üzülebilirdi. Kim bilir? Gıda mühendisiyim diye kasım kasım kasılan müdür, belki de yılların alışkanlığından kurtulmasını sağlayacak çok değişik bir yemek ilave edilmiş olabilirdi menüye.

Gözleriyle ilk sayfayı taradı. Bilindik isimli çorbalarda oyalanmadan ikinci sayfaya geçti. Daha ilk sırada bulunan günün spesiyali sözüne takıldı. Genelde bunun hangi yemek olduğu garsona sorulur, o da bıkkın bir ifade ile mutfakta öğretilenleri sıralardı. Ama fırsat buldukça arka taraftaki pencereden uzanıp sigarasını tütüren aşçıya hiç güvenmiyordu. Bir gün önceden kalan yemeği baharatlayıp üstelik iki misli fiyata sunmadığına kim garanti verebilirdi ki? Gözü pidelerin üzerinde duraklamadan, büyük bir hızla kayarak ilerledi. Çünkü hamuru yoğurmadan önce nerede gezindiği belli olmayan elleri düşündükçe yüreği kalkardı her zaman. Bir çırpıda geldiği kebaplarda durakladı. Böyle olması gerekiyordu. Çünkü menüyü bu hızla tarayarak sağlıklı bir seçim yapılamayacağını herkes bilirdi. Şimdi durup dururken cahilane bir tavır sergilemenin ne yeri ne de zamanı. Üstelik de şu kırmızı suratlı yeni garsonun önünde.

Tam bu sırada garson ya sabırsızlığını belli etmek için ya da varlığını hatırlatmak

için masadaki birkaç şeyin yerini düzeltip eski duruşuna döndü. Bu arada dikkati dağılan müşterinin gözleri yeniden pidelerin üzerine kaydı. Bu ne vakit kaybıydı. Sinirlendi. Ağzını açıp iki çift laf etmek vardı ama ya intikam almak için yemeğini getirirken içine tükürürse? Vazgeçti. Sadece ters baktı garsona. O hiç üzerine alınmadığı gibi bir de sipariş vereceğini sanıp göğüs cebindeki kalemi eline aldı. Sonra arka taraftan gelen bir sesle onun da dikkati dağıldı.

Şimdi, köklü bir değişiklik yapıp karışık ızgara yemek istese kim ne diyebilirdi? Ama bundan da şöyle bir sonuç çıkarılabilirdi ki bu en son isteyeceği şeydi: “Her gelişinde menüdeki en pahalı yiyeceği yer.” İşte! Hakında böyle düşünülmesi, şu anda aklına gelen, gelmeyen bir dizi felaketle sonuçlanabilirdi. İlk başta saygınlığı tehlikeye girebilirdi. Üstelik etlerin sosa bulanarak bekletildiği çanağı düşününce, engelleyemediği bir ürpertiyle titredi.

Garson bütün sıkıntısını diğer bacağına aktardı. Daha ilk gününde, ne kıl bir adama çatmıştı böyle. Gözleriyle görevini devredebileceği daha tecrübeli bir arkadaşını aradı ama hepsi de işleriyle meşguldü.

Henüz ikinci sayfanın sonuna gelen müşteri daha fazla dayanamadı. Deri kılıf, kapanırken tok bir ses çıkardı. Sipariş alacağını sanan garsonun sevinci kursağında kaldı:

“Oğlum içeriye gidip şefne de ki; patron geldi, yemeğini istiyor. O ne yapacağını bilir.”

Garson şaşkınlıkla denileni yaptı. Şef patronun evden getirdiği sefer tasındaki yemeği ısıtarak tabağa koydu. Yeni garsonun eline tutuşturdu.